

1. Одлука Већа за медицинске науке Универзитета у Крагујевцу

Одлуком Већа за медицинске науке Универзитета у Крагујевцу, број IV-03-919/22, од 05.10.2016. године, именовани су чланови комисије за оцену научне заснованости теме и испуњености услова кандидата дипл.фарм.спец. дипл. психолога Драгане Јоцић за израду докторске дисертације, под називом:

"Утицај синдрома сагоревања на професионалне и личне компетенције фармацеута"

Чланови комисије су:

1. Проф. др Сања Коцић, ванредни професор Факултета медицинских наука у Крагујевцу за ужу научну област Социјална медицина, председник;
2. Доц. др Милица Боровчанин, доцент Факултета медицинских наука у Крагујевцу за ужу научну област Психијатрија, члан;
3. Проф. др Душанка Крајновић, ванредни професор Фармацеутског факултета у Београду за ужу научну област Социјална фармација и истраживање фармацеутске праксе, члан;
4. Проф. др Дејан Јеремић, ванредни професор Факултета медицинских наука у Крагујевцу за ужу научну област Анатомија, члан;
5. Проф. др Ивана Живановић Мачужић, ванредни професор Факултета медицинских наука у Крагујевцу за ужу научну област Анатомија, члан.

На основу увида у приложену документацију, Комисија подноси Наставно-научном већу следећи:

2. Извештај о оцени научне заснованости теме докторске дисертације

2.1. Кратка биографија кандидата

Кандидат дипл.фарм.спец. дипл. психолог Драгана Јоцић, завршила је Фармацеутски факултет Универзитета у Београду 2000. године и психологију на Филозофском факултету Универзитета у Београду 2007. године. Завршила је специјализацију на Фармацеутском факултету Универзитета у Београду 2010. године. На докторским академским студијама

Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу положила је све програмом предвиђене испите и усмени докторски испит из изборног подручја Превентивна медицина.

Након обављеног приправничког стажа и положеног стручног испита 2002. године, стиче лиценцу за рад у апотеци, од када почиње да ради као одговорни фармацеут у апотеци Кумодраж 2 у Београду. У периоду од 2008. до 2012. године ради као сарадник у настави на Катедри за социјану фармацију и фармацеутско законодавство Фармацеутског факултета Универзитета у Београду, а од 2012. до 2014. године као стручни сарадник Центра за развој фармацеутске праксе Универзитета у Београду. Од 2014. године је на позицији Директора за људске ресурсе ЗУ Апотеке БЕНУ, компаније чланице РНОENIX Group.

Имала је бројна стручна усавршавања у области менаџмента, људских ресурса, коучинга, комуникационих вештина, релаксационих психолошких техника, као и усавршавања у области психотерапијских модалитета трансакционе анализе и когнитивно- бихејвиоралне терапије. Усавршавала се кроз континуиране едукације, активно учествовање кроз излагање стручних радова, бројна предавања и радионице, као и присуство стручним скуповима из области фармације, психологије, менаџмента, људских ресурса, квалитета, комуникација и других релевантних области.

Објавила је 14 радова од којих 3 у међународним часописима категорије М20 и 35 саопштења штампана у изводу на националним и међународним скуповима. Предавач је по позиву и рецензент у стручним часописима. Коаутор је уџбеника „Комуникација у фармацеутској пракси“.

Члан је у бројним стручним организацијама. Говори енглески и руски језик.

2.2. Наслов, предмет и хипотеза докторске дисертације

Наслов: „Утицај синдрома сагоревања на професионалне и личне компетенције фармацеута“

Предмет: Испитивање повезаности ризика од сагоревања са ставовима које фармацеути имају о сопственом раду са пацијентима, а самим тим и професионалним и личним компетенцијама фармацеута.

Хипотезе:

1. Shirom-Melamed Burnout скала за испитивање синдрома сагоревања на послу показује задовољавајућу валидност на узорку фармацеута на примарном нивоу здравствене заштите.

2. Код испитиваних фармацеута у узорку биће присутан ризик од сагоревања на послу.
3. Фармацеути који показују повишени ризик од сагоревања на послу имаће негативније изражене ставове и уверења о сопственом раду са пацијентима.
4. Фармацеути који показују повишени ризик од сагоревања имаће мање развијене професионалне и личне компетенције.
5. Самопроцена професионалних и личних компетенција од стране фармацеута разликоваће се у односу на процену професионалних и личних компетенција од стране обучених процењивача.
6. Социодемографске варијабле представљају предикторе сагоревања на послу.
7. Ризик од сагоревања на послу је предиктор ставова и уверења фармацеута о сопственом раду са пацијентима и нивоа развијености личних и професионалних компетенција.

2.3. Испуњеност услова за пријаву теме докторске дисертације

Кандидат је објавио три рада у целини у рецензираним часописима категорије M20, у којима је први аутор, чиме је испунио услов за пријаву докторске тезе:

1. **Jocić D**, Krajnović D. The influence of autogenic training on state anxiety reduction among community pharmacists in Serbia. *HealthMED Journal* 2012; 6(8): 2810 – 2820.
2. **Jocić D**, Krajnović D. Development and initial validation of a scale to measure attitudes and beliefs of pharmacists toward their work with patients. *Vojnosanit Pregl* 2014; 71(4): 373–382.
3. **Jocić D**, Krajnović D. State Anxiety, Stress and Burnout Syndrome Among Community Pharmacists: Relation With Pharmacists' Attitudes and Beliefs. *Indian Journal of Pharmaceutical Education and Research* 2014; 48(2): 9-15.

2.4. Преглед стања у подручју истраживања

Фармацеутска професија, као део здравствене струке, посебно је посвећена очувању квалитета и постављању високих стандарда у раду, због одговорности за људски живот. Да би се то постигло, неопходно је да фармацеути имају одговарајуће компетенције, које им омогућавају да доносе исправне одлуке у најбољем интересу пацијената. Развој компетенција фармацеута један је од предуслова за пружање фармацеутске здравствене заштите и преузимање одговорности за исход лечења.

Компетенција представља скуп знања, вештина, црта личности и способности које поседује нека особа, а који обликују понашање те особе и воде постизању очекиваних

результата на радном месту. То значи да се свака компетенција на радном месту испољава кроз одређена пожељна понашања која су резултат скупа знања, вештина, црта личности и способности које одређена особа поседује. Дакле, свака компетенција у фокусу има видљиво понашање које одражава вештине, знања и однос према послу (ставови) те се стога свака идентификована компетенција мора повезивати с очекиваним понашањем запосленог.

Под изразом сагоревање подразумева се специфичан синдром који је последица продужене изложености стресу на раду и карактеристичан је пре свега за занимања које одликује рад са људима у емоционално захтевним ситуацијама. Маслаш и Џексон дају дефиницију по којој је изгарање синдром емоционалне исцрпљености, деперсонализације и умањеног личног постигнућа који се јавља код индивидуа које раде са људима. До развоја синдрома сагоревања не долази код сваке особе која је хронично под стресом. Стрес је лично искуство, и због тога не постоји уопштена граница где позитиван стрес прелази у негативан. Ако се накупе различите врсте стреса или се стрес повећа, појединац достиже своју личну границу. Ако се ниво мотивације повећава, ниво стреса расте заједно са продуктивношћу и ефикасношћу. Оптималан ниво стреса може натерати човека да се понаша продуктивније, креативније и да увећа радни елан. Међутим, уколико је ниво стреса превелик због захтева и притисака који носи задатак, радни елан ће опати. Исувише стреса ће ослабити здравље особе и њену менталну стабилност.

Од велике је важности препознати тренутак када оптерећење послом пређе индивидуалну границу подношљивости стреса тј. када захтеви радног места и средине превазилазе индивидуалне могућности, жеље и очекивања особе да на те захтеве одговори. Из тог разлога, јако је значајно на узорку фармацеута истражити личне и професионалне компетенције. Професионалне и личне компетенције обухватају лична залагања и индивидуалну додатну вредност појединца стручним компетенцијама и компетенцијама управљања и организације.

Компетенције фармацеута представља централну тему здравствених организација и удружења који су у синергији радили на стварању модела и инструмената за истраживање и развој компетенција. Процес оцењивања компетенција може бити спроведен на више начина. Евалуација се може спровести самооцењивањем, екипним оцењивањем, тајним оцењивањем или уз помоћ специјализованих центара за процену. Ако је поступак оцењивања непристрасан, а критеријуми оцењивања потпуно јасни, промене које следе након оцењивања могу имати снажан мотивациони ефекат. Поуздана оцена подразумева да оцењивање врши особа која има сопствено искуство у подручју које оцењује.

2.5. Значај и циљ истраживања

Значај истраживања

Због природе посла фармацеута у савременим условима фармацеутске праксе, бројни фактори могу допринети повећању ризика од сагоревања на послу, што може утицати на ставове и уверења које фармацеути могу имати о сопственом раду са пацијентима, а самим тим и на професионалне и личне компетенције.

С обзиром да сагоревање на послу може утицати на ставове и уверења које фармацеути могу имати о сопственом раду са пацијентима, као и на професионалне и личне компетенције фармацеута, а што може имати потенцијални утицај на квалитет пружене здравствене услуге, неопходно је ово истражити на популацији фармацеута на примарном нивоу здравствене заштите у Србији.

С обзиром на последице које ризик од сагоревања код фармацеута може имати на професионалне и личне компетенције, и последично на квалитет пружене здравствене услуге, јако је значајно превентивно деловати и спречити њихов настанак код здравствених радника.

Циљеви истраживања

1. Валидација скале за испитивање синдрома сагоревања на послу.
2. Испитивање нивоа ризика од сагоревања код фармацеута на примарном нивоу здравствене заштите и компарација резултата.
3. Испитивање ставова и уверења фармацеута о сопственом раду са пацијентима и анализа повезаности са ризиком од сагоревања.
4. Самопроцена професионалних и личних компетенција фармацеута.
5. Процена професионалних и личних компетенција фармацеута од стране обучених процењивача
6. Испитивање утицаја ризика од сагоревања на послу на професионалне и личне компетенције фармацеута.
7. Анализа утицаја и повезаности специфичних социодемографских варијабли са нивоом сагоревања, ставовима и уверењима фармацеута о сопственом раду са пацијентима и професионалним и личним компетенцијама фармацеута.
8. Препоруке превентивних приступа на основу добијених резултата.

2.6. Веза истраживања са досадашњим истраживањима

Истраживања рађена на узорку фармацеута на примарном нивоу здравствене заштите у Србији, показују да је готово половина испитаних фармацеута била у ризику од сагоревања. Највећи ризик од сагоревања имали су фармацеути са територије Београда и старији фармацеути са више година радног искуства.

Истраживања на здравственим радницима показују да ставови и уверења које имају о свом раду са пацијентима могу утицати на квалитет пружене здравствене заштите. Такође, истраживања показују да стрес и сагоревање на послу утиче на ставове и уверења које фармацеути имају о сопственом раду са пацијентима, што последично може утицати на квалитет здравствене услуге.

Истраживања показују да се самопроцена професионалних и личних компетенција од стране фармацеута разликује у односу на процену професионалних и личних компетенција од стране обучених процењивача.

2.7. Методе истраживања

Пре почетка истраживања добијена је сагласност Етичког одбора Фармацеутске коморе Србије. За све коришћене упитнике у истраживању добијена је сагласност аутора, и постоји сагласност аутора за валидацију и културолошку адаптацију *Shirom-Melamed Burnout* скале.

Пре почетка истраживања биће направљен протокол истраживања у писаној форми који ће садржати циљеве истраживања, критеријуме за селекцију испитаника, поступке везане за процену професионалних и личних компетенција (почетак, време, место, учесталост процене), начин процене професионалних и личних компетенција, методе за прикупљање и анализу података, сви очекивани исходи истраживања, начини праћења испитаника и регистрација ефеката испитивања, поступци за добијање сагласности испитаника. Протокол ће, као посебан додаток, садржати и све обрасце који ће се попуњавати током извођења истраживања. Сваки испитаник биће детаљно информисан у вези са циљевима, процедурама, могућим ризицима и корисним ефектима истраживања. У студији ће учествовати само они испитаници који дају добровољни, писани пристанак за учешће. Протокол испитивања се придржава последње верзије документа: Хелсиншка декларација, Светске медицинске асоцијације.

2.7.1 Врста студије

Истраживање ће бити спроведено у две фазе. У првој фази истраживање ће бити реализовано применом опсервационог *Cross – Sectional* истраживања (студија пресека), а у другој фази по типу теренске експерименталне проспективне студије.

Списак свих лиценцираних фармацеута на територији Србије добијен је од стране Фармацеутске коморе Србије. Свим лиценцираним фармацеутима од стране Фармацеутске коморе Србије биће послат позивни мејл за учешће у истраживању са пратећим линком преко кога ће приступити упитницима постављеним на електронској платформи: информисана сагласност за учешће у истраживању, упитник за прикупљање основних демографских података, Maslach Burnout Inventory, Shirom-Melamed Burnout скала, СОСУФ скала (Скала општих ставова и уверења фармацеута о сопственом раду са пацијентима) и Национални документ за процену компетенција фармацеута. Време потребно за попуњавање упитника је 40 минута (зависно од сарадње испитаника). У обзир ће бити узети они испитаници који су у потпуности попунили упитнике. Упитници ће бити кодирани а линк ће бити активан 2 месеца.

У првој фази истраживања биће урађена валидација и културолошка адаптација инструмента Shirom-Melamed Burnout. Ова скала ће се користити у истраживању, јер је прилагођена за мерење сагоревања на послу. За валидацију биће коришћена Maslach Burnout Inventory. Превођење и културолошка адаптација упитника биће урађене по смерницама Међународног друштва за фармакоэкономију и истраживање исхода (*International Society for Pharmacoeconomics and Outcomes Research – ISPOR*).

У овој фази истраживања код фармацеута ће бити процењиван ризик од сагоревања валидираном Shirom-Melamed Burnout скалом за испитивање синдрома сагоревања на послу, ставови и уверења које фармацеути имају о сопственом раду са пацијентима валидираном СОСУФ скалом и личне и професионалне компетенце фармацеута самопроценом помоћу Националног оквира за процену компетенција фармацеута. У истраживању ће бити коришћен узорак који ће чинити фармацеути запослени у апотекама на примарном нивоу здравствене заштите. Минимална величина узорка биће одређена статистичким поступцима.

У другој фази истраживање ће бити реализовано по типу теренске експерименталне проспективне студије у којој ће обучени процењивачи процењивати професионалне и личне компетенције фармацеута. Процењивачи компетенција су прошли обуку за процену компетенција фармацеута - Global standard competencing assessment training, организовану од стране Фармацеутске коморе Србије. На основу резултата сагоревања у првој фази истраживања, сви испитаници ће у другој фази бити подељени у две групе: контролну - испитаници испод просека на резултатима на Shirom-Melamed Burnout скали (0-3) и експерименталну - испитаници са резултатима изнад просека који су у ризику од сагоревања (3,7-4). За процену професионалних и личних компетенција биће коришћен Национални документ за процену компетенција фармацеута. Пре добијања пристанка, испитаницима ће се детаљно објаснити сврха и начин учешћа у студији и то у усменој и писаној форми, и сваки испитаник мора да да писмени пристанак за учешће у истраживању (потписана информисана сагласност за учешће у истраживању).

Процена компетенција од стране обучених процењивача обавиће се у апотекама у којима фармацеути из узорка раде. Процена ће се реализовати у периоду од месец дана.

2.7.2. Популација која се истражује

Циљну популацију у истраживању чиниће лиценцирани дипломирани фармацеути и магистри фармације, запослени у апотекама на примарном нивоу здравствене заштите у Србији. На почетку истраживања прецизно ће бити дефинисано које ће карактеристике испитиване популације бити узете као критеријуми за укључивање, а које као критеријуми за искључивање из студије. На основу ових критеријума биће елиминисане особе које их не испуњавају. Испитаници који учествују у другој фази истраживања биће груписани у експерименталну и контролну групу на основу процене ризика од сагоревања у првој фази истраживања. На тај начин ће се доћи до експерименталне популације.

Критеријуми за укључивање испитаника: пунолетне особе са завршеним Фармацеутским факултетом, лиценцирани дипломирани фармацеути и магистри фармације, запослени у апотекама на примарном нивоу здравствене заштите у Србији, а који добровољно пристају да учествују у студији. У другој фази истраживања критеријум за укључивање је просек резултата на Shirom-Melamed Burnout скали: контролна група од 0 до 3, а експериментална група од 3,7 до 4.

Критеријуми за искључивање испитаника из студије: фармацеути без лиценце, стажери, особе запослене у апотеци, а које немају завршен Фармацеутски факултет, особе које одбију да учествују у истраживању или ако постоји било који други објективни разлог који спречава или отежава учешће у студији. У другој фази истраживања критеријум за искључивање је просек резултата на Shirom-Melamed Burnout скали од 3,1 до 3,6.

2.7.3. Узорковање

Популацију у истраживању чине сви лиценцирани дипломирани фармацеути и магистри фармације, чланови Фармацеутске коморе Србије, запослени у апотекама на примарном нивоу здравствене заштите у Србији. Списак свих лиценцираних фармацеута на територији Србије добијен је од стране Фармацеутске коморе Србије. У другој фази истраживања испитаници ће бити разврстани у експерименталну и контролну групу методом случајног избора, простом рандомизацијом, а на основу резултата на Shirom-Melamed Burnout скали. Просек резултата на Shirom-Melamed Burnout скали: контролна група од 0 до 3, а експериментална група од 3,7 до 4.

Рандомизација ће се обавити коришћењем таблице случајних бројева. Само оно фармацеути који су у првој фази истраживања показали ризик од сагоревања са просеком резултата на Shirom-Melamed Burnout скали од 3,7 до 4 имаће могућност да уђу у експерименталну групу. Сваки непаран фармацеут на листи биће укључен у

експерименталну групу. Затворених очију стави се прст на на било које место у табlici случајних бројева, а затим се прочита која ће колона и ред бити полазна тачка. Неопходно је одабрати правац у табели којим ће се ићи (у овом случају одабран је правац хоризонтално десно).

На исти начин, поступком прости рандомизације, биће селектовани испитаници у контролну групу. Само они фармацеути који у првој фази истраживања нису показали ризик од сагоревања са просеком резултата на Shirom-Melamed Burnout скали од 0 до 3 имаће могућност да уђу у контролну групу. Сваки паран фармацеут на листи биће укључен у контролну групу. Затворених очију стави се прст на на било које место у табlici случајних бројева, а затим се прочита која ће колона и ред бити полазна тачка. Такође, неопходно је одабрати правац у табели којим ће се ићи (у овом случају одабран је правац хоризонтално десно).

2.7.4. Варијабле које се мере у студији

Независне варијабле: начин живота испитаника, навике испитаника (пушење и потрошња алкохола, кафе и чаја), место становања.

Зависне варијабле: процењени ризик сагоревања, скорови на СОСУФ скали, процењени нивои професионалних и личних компетенција.

Збуњујуће варијабле: пол, старост, брачно стање, националност, дужина студирања, ниво академског и стручног образовања, организација рада у сменама, радно место фармацеута (да ли је на руководећој позицији), примена одређених лекова.

Подаци о основним социо - демографским карактеристикама и навикама испитаника биће прикупљени упитником за прикупљање основних социо - демографских карактеристика испитаника.

За процену ризика од сагоревања биће коришћене: Maslach Burnout Inventory и Shirom-Melamed Burnout Questionnaire.

За мерење општих ставова и уверења фармацеута о сопственом раду са пацијентим биће коришћена валидирана СОСУФ скала.

За мерење компетенција фармацеута биће коришћен Национални документ за процену компетенција за фармацеуте у примарној здравственој заштити, усвојен од стране Фармацеутске коморе Србије, а по узору на модел *Global competency framework (GbCF)*.

За све коришћене упитнике у истраживању добијена је сагласност аутора. Постоји сагласност аутора за валидацију и културолошку адаптацију Shirom-Melamed Burnout скале.

2.7.5. Снага студије и величина узорка

Величина узорка је израчуната одговарајућим статистичким поступком.

Прорачун укупног узорка је заснован на резултатима претходно публикованих студија сличног дизајна и познате величине популације (6124 лиценцираних фармацеута). На основу снаге студије од 80%, познате величине популације, вероватноће грешке првог типа (α) од 0.05, величину ефекта од 0,5, може се израчунати да је потребно у студију укључити најмање 362 испитаника.

На основу очекиване најмање разлике у испитиваним параметрима између експерименталне и контролне групе, тј. уколико је очекивана разлика између група у нивоима бурноут-а 0,7 јединица по скору, уз очекивану снагу студије од 80% и вероватноће грешке првог типа (α) од 0.05, и величину ефекта од 0,5 и уз помоћ G-power програма, а на основу т-теста за 2 независна узорка, може се израчунати да је потребан најмање 51 испитаник по групи.

2.7.6. Статистичка анализа

Сви подаци биће приказани и анализирани адекватним математичко-статистичким методама примереним типу и врсти података. За приказивање података користиће се дескриптивне методе: табелирање, графичко приказивање, мере централне тенденције и мере варијабилитета. У статистичкој обради података, континуалне варијабле ће бити презентоване као средња вредност $\pm$ стандардна девијација (SD) у тексту и табелама, а категоријске као пропорција испитаника са одређеним исходом.

За опис нумеричких обележја у овом раду биће коришћене: аритметичка средина и модус, а од мера варијабилитета стандардна девијација и стандардна грешка, као и минимална и максимална вредност. У табелама, у зависности од приказаних резултата, биће коришћене апсолутне и релативне вредности.

У анализи резултата, у зависности од природе самих варијабли, биће коришћени Пирсонов хи квадрат тест за поређење разлике између учесталости код непараметарских обележја. Код непараметарских обележја биће коришћен Спирманов коефицијент корелације а за проверу разлика просека између различитих параметарских резултата тестова Студентов т-тест за два независна узорка. У анализи међузависности биће коришћене методе једноструке и вишеструке корелације и регресије. У свим примењеним аналитичким методама ниво значајности биће 0,05 и 0,01.

У зависности од расподеле података у узорку (нормална расподела података или не) биће коришћене адекватне параметријске или непараметријске методе (корелациона анализа, регресиона анализа, т тест, анализа варијансе, хи квадрат тест).

Поузданост Shirom-Melamed Burnout скале испитаће се оценом интерне конзистентности, израчунавањем Кронбах алфа-кофицијента (*Croncbah alfa*) и оценом поузданости корелационом анализом рачунањем Пирсоновог коефицијента линеарне корелације у поређењу са стандардном скалом за мерење сагоревања (Maslach Burnout Inventory - MBI), а чије су психометријске карактеристике доказане. Конструкциона валидност биће испитана факторском анализом како би се потврдила иницијална мултидимензиона структура скале. Факторском анализом биће испитане корелације између питања у упитнику (експлораторна факторска анализа - ЕФА) или уклапање резултата у хипотетички модел упитника (конфирматорна факторска анализа - ЦФА). Самим тим ова анализа има веома важну улогу у испитивању поузданости и валидацији структуре Shirom-Melamed Burnout скале.

Сви статистички прорачуни биће урађени помоћу комерцијалног, стандардног програмског пакета SPSS, верзија 18.0. (*The Statistical Package for Social Sciences software (SPSS Inc, version 18.0, Chicago, IL)*).

2.8. Очекивани резултати докторске дисертације

С обзиром на резултате сличних истраживања, очекује се да се у узорку фармацеута детектује повећани ризик од сагоревања на послу, повезаност ризика од сагоревања са ставовима и уверењима фармацеута о сопственом раду са пацијентима, као и утицај ризика од сагоревања на развијеност професионалних и личних компетенција фармацеута.

Развој научних и стручних компетенција у фармацији један је од предуслова за пружање фармацеутске здравствене заштите и преузимање одговорности за исход лечења пацијента. Професионалне и личне компетенције у великој мери условљене су ставовима и уверењима. Истраживања показују да компетенције могу бити мање развијене код особа које су сагореле на послу. Постоји снажна повезаност између личне компетенције фармацеута и безбедности пацијената. Развој личних и професионалних компетенција у апотекарској делатности један је од основних предуслова за пружање фармацеутске здравствене заштите, јер она укључује преузимање одговорности за исходе лечења пацијената.

Компетентан фармацеут одлуке о терапији заснива пре свега на научном знању, али подједнако и на етичким вредностима, практичном искуству и мотивацији да пацијенту пружи наду и охрабрење у остваривању позитивног исхода лечења. Такође, потребно је и познавање прописа, процена приоритета и ризика, усклађеност са правилима струке и

рационално размишљање, критички приступ и решавање етичких дилема. Ниво професионалних компетенција показује препознавање важности тимског рада, поштовање ауторитета, као и спремност и жељу за личним и професионалним напредовањем и унапређењем моралног профила.

2.9. Оквирни садржај дисертације

Испитиваће се утицај синдрома сагоревања на професионалне и личне компетенције лиценцираних фармацеута запослених у апотекама на примарном нивоу здравствене заштите у Србији, као и утицај на њихове ставове о сопственом раду са пацијентима. Свим лиценцираним фармацеутима од стране Фармацеутске коморе Србије биће послат позивни мејл за учешће у истраживању са пратећим линком преко кога ће приступати упитницима постављеним на електронској платформи: информисана сагласност за учешће у истраживању, упитник за прикупљање основних демографских података, Maslach Burnout Inventory, Shirom-Melamed Burnout скала, СОСУФ скала (Скала општих ставова и уверења фармацеута о сопственом раду са пацијентима) и Национални документ за процену компетенција фармацеута. За све коришћене упитнике у истраживању добијена је сагласност аутора. Такође, у Апотекарској пракси, часопису Фармацеутске коморе Србије који се шаље свим лиценцираним фармацеутима, биће истакнуто обавештење о спровођењу истраживања и начину приступа упитницима. У другој фази истраживање ће бити реализовано по типу теренске експерименталне проспективне студије у којој ће процењивачи обучени од стране Фармацеутске коморе Србије, применом Националног документа за процену компетенција фармацеута, процењивати професионалне и личне компетенције фармацеута.

3. Предлог ментора

За ментора се предлаже Проф. др Нела Ђоновић, ванредни професор Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу .

Предложени наставник испуњава услове за ментора докторских дисертација, у складу са стандардом 9, за акредитацију студијских програма докторских академских студија на високошколским установама.

3.1. Компетентност ментора

1. I. Simić-Vukomanović, G. Mihajlović, S. Kocić, N. Djonović, D. Banković, V. Vukomanović, S. Djukić-Dejanović. The prevalence and socioeconomic correlates of depressive and anxiety symptoms in a group of 1,940 Serbian university students. *Vojnosanit Pregl* 2016; 73(2): 169–177.

2. B. Đokić, N. Đonović, B. Tadić, D. Nikolić. Factors and estimation of risk for cardiovascular diseases among patients in primary health care in central Serbia. *Cent Eur J Public Health* 2015; 23 (3): 195–199.
3. S. Konevic, J. Martinovic, N. Djonovic. Association of Socioeconomic Factors and Sedentary Lifestyle in Belgrade's Suburb, Working Class Community. *Iran J Public Health* 2015; 44(8):1053-1060.
4. Jeremić D, Kocić S, Vulović M, Sazdanović M, Sazdanović P, Jovanović B, Jovanović J, Milanović Z, Đonović N, Simović A, Parezanović-Ilić K, Maliković A, Toševski J, Živanović-Maćužić I. Anthropometric study of the facial index in population of central Serbia. *Arch Biol Sci.* 2013; 65(3):1163 – 1168
5. V. Gajić, D. Milojević, J. Smailagić, N. Đonović, S. Matejić, S. Gajić. Influence of biometeorological phases on incidence of suicides. *Med Glas Ljek komore Zenicko-dobojskog kantona* 2011; 8(1):24-30.
6. D. Milojević, V. Gajić, J. Smailagić, N. Đonović, G. Tončev, S. Gajić. Biometeorological phases influence on stroke morbidity. *Med Glas Ljek komore Zenicko-dobojskog kantona* 2011; 8(2):229-236.
7. Zivic Lj, Ignjatovic S, Terzic N, Jakovljevic VLJ, Zivic D. and Djonovic N. Comparative analysis of audiometric and impedancemetric findings in workers exposed to the effects of various duration industrial noise. *Vojnosanit Pregl* 2010; 67(3):229-235.

4. Научна област дисертације

Научна област: Медицина

Ужа научна област: Превентивна медицина

5. Научна област чланова комисије

1. Проф. др Сања Коцић, ванредни професор Факултета медицинских наука у Крагујевцу за ужу научну област Социјална медицина, председник;
2. Доц. др Милица Боровчанин, доцент Факултета медицинских наука у Крагујевцу за ужу научну област Психијатрија, члан;
3. Проф. др Душанка Крајновић, ванредни професор Фармацеутског факултета у Београду за ужу научну област Социјална фармација и истраживање фармацеутске праксе, члан;

4. Проф. др Дејан Јерemiћ, ванредни професор Факултета медицинских наука у Крагујевцу за ужу научну област Анатомија, члан;
5. Проф. др Ивана Живановић Мачужић, ванредни професор Факултета медицинских наука у Крагујевцу за ужу научну област Анатомија, члан.

ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

1. На основу досадашњег успеха на докторским студијама и публикованих радова дипл.фарм.спец. дипл. психолог Драгана Јоцић испуњава све услове за одобрење теме и израду докторске дисертације.
2. Предложена тема је научно оправдана, дизајн истраживања је прецизно постављен и дефинисан, методологија је јасна. Ради се о оригиналном научном делу које има за циљ да испита утицај синдрома сагоревања на послу на професионалне и личне компетенције фармацеута.
3. Комисија сматра да ће предложена докторска теза дипл.фарм.спец. дипл. психолога Драгане Јоцић урађена под менторством проф. др Неле Ђоновић бити од великог научног и практичног значаја.
4. Комисија предлаже Наставно-научном већу Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу да прихвати пријаву теме докторске дисертације кандидата дипл.фарм.спец. дипл. психолога Драгане Јоцић под називом „Утицај синдрома сагоревања на професионалне и личне компетенције фармацеута” и одобри њену израду.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

Проф. др Сања Коцић, ванредни професор Факултета медицинских наука у Крагујевцу за ужу научну област Социјална медицина, председник;

Доц. др Милица Боровчанин, доцент Факултета медицинских наука у Крагујевцу за ужу научну област Психијатрија, члан;

Проф. др Душанка Крајновић, ванредни професор Фармацеутског факултета у Београду за ужу научну област Социјална фармација и истраживање фармацеутске праксе, члан;

Проф. др Дејан Јеремић, ванредни професор Факултета медицинских наука у Крагујевцу за ужу научну област Анатомија, члан;

Проф. др Ивана Живановић Мачужић, ванредни професор Факултета медицинских наука у Крагујевцу за ужу научну област Анатомија, члан.

Крагујевац, _____ .2016. године